

Üldarstiabi kättesaadavus 2016. aastal

Sissejuhatus

Üldarstiabi kättesaadavust jälgitakse külastades perearstide tegevuskohti. Kontrollide eesmärk on hinnata, kas perearstid võimaldavad patsientidele juurdepääsu perearstiabile õigusaktides ja Haigekassaga sõlmitud lepingu tingimustel.

Üldarstiabi teenuse kättesaadavuse kontrolli viivad läbi haigekassa usaldusarstid. 2016. aasta kolmandas kvartalis uuendati külastuste läbiviimise metoodikat. Peamine erinevus metoodikas on tegevuskoha külastamine sellest perearsti mitte ette teavitades. Sel viisil on võimalik objektiivselt hinnata üldarstiabi teenuse kättesaadavust patsiendi vaatepunktist.

Varasemalt kontrolliti iga perearsti nimistut vähemalt üks kord kolme aasta jooksul. Uuendatud metoodika võimaldab külastada iga nimistut vähemalt üks kord kahe aasta jooksul. Käesolev ülevaade koondab 2016. aastal läbi viidud kontrollide tulemused eristades külastused, mis viidi läbi vahemikus jaanuarist septembrini ning alates oktoobrist uuendatud metoodika alusel läbiviidavad külastused.

Tulemused

2016. aastal hinnati üldarstiabi kättesaadavust 368-s nimistus, mis moodustas 46,1% kõigist nimistutest (01.01.2016 seisuga oli 799 nimistut). Perearstil võib nimistu teenindamiseks olla rohkem kui üks tegevuskoht. Üldarstiabi teenuse kättesaadavuse jälgimist viiakse läbi lisaks perearsti põhivastuvõtukohtadele ka kõrvaltegevuskohtades. 2016. aastal külastati kokku 380 tegevuskohta (tabel 1).

Perearsti vastuvõtule pääsemine

Ägeda tervisehäirega patsient peab pääsema vastuvõtule pöördumise päeval, teised patsiendid viie tööpäeva jooksul.¹ **Ägeda tervisehäirega** patsiendid pääsesid perearsti vastuvõtule pöördumise päeval enamikes kontrollitud tegevuskohtades. Kolmes tegevuskohas (alla 1% külastatutest) ei olnud ägeda tervisehäirega patsiendile tagatud vastuvõtt pöördumise päeval. **Mitteägeda**

¹ Haigekassa kontrollib vastuvõtule pääsemise aega Sotsiaalministri määruises „Perearsti ja temaga koos töötavate tervishoiutöötajate tööjuhend“ § 5 lõikes 4 tulenevat kohustust võimaldada patsiendile vastuvõtt ägeda tervisehäire puhul pöördumise päeval ning teistel juhtudel viie tööpäeva jooksul.

tervisehäirega (st teistel juhtudel) ei pääsenud patsiendid vastuvõtule tähtaegselt kuues tegevuskohas (so 1,6% külastatud tegevuskohtadest). Kõikidel teistel juhtudel pääsesid patsiendid vastuvõtule 5 tööpäeva jooksul.

Perearsti tegevuskoha lahtiolekuajad

Perearsti tegevuskoht peab olema avatud ja patsientide vastuvõtule registreerimine tagatud tööpäeviti vähemalt kaheksa tundi päevas. Sellele nõudele vastas enamik kontrollitud tegevuskohtadest. Kümnes tegevuskohas (2,7% külastatud tegevuskohtadest) oli nõue täitmata. Sealjuures oli ühel juhul tegemist väikesaarel asuva tegevuskohaga.

2016. aasta esimese üheksa kuu jooksul läbi viidud kontrollide käigus leiti, et tegevuskoha lahtiolekuage ei vastanud nõuetele kolmes kohas. Vahemikus oktoobrist detsembrini läbi viidud külastuste käigus tuvastati seitsmes tegevuskohas avatuse aegade mittevastavus nõuetele.

Vähemalt ühel päeval nädalas peab vastuvõtt olema kuni kella 18.00-ni. Sellele nõudele ei vastanud 18 perearsti (4,8% külastatud tegevuskohtadest).

2016. aasta oktoobrist detsembrini läbi viidud külastuste käigus tuvastati sellele nõudele mittevastavus 13-s tegevuskohas.

Pereõe iseseisev vastuvõtt oli nõuetekohases mahus tagamata 6-s tegevuskohas (4,4% külastatud tegevuskohtadest).

Muude üldarstiabi kättesaadavust puudutavate nõuete täitmine

Perearsti tegevuskohas läbi viidud kontrollide puhul pöörati tähelepanu lisaks vastuvõtule pääsemise tähtaegsusele ka muudest perearsti tööjuhendis ja üldarstiabi lepingus kättesaadavust reguleerivatest sätetest kinnipidamisele.

Vastuvõtuaegade jm teabe väljapaneku kontrollimisel tuvastati jaanuarist septembrini läbi viidud külastuste käigus puudused 65-s tegevuskohas (27,0% kontrollitud perearstidest). Vahemikus oktoobrist detsembrini leiti teabe avaldamise nõuetele mittevastavusi 56-s tegevuskohas. Kokku oli teabe avaldamise nõuded täitmata 121-s tegevuskohas (32,1% külastatud tegevuskohtadest).

Muudatustest töökorralduses (lahtiolekuajad, töökorraldus puhkuste ajal, pereõe töölt lahkumine ja tööle võtmine) ei olnud haigekassat teavitatud 61 tegevuskoha puhul (16,2% külastatud

tegevuskohadest). Jaanuarist septembrini läbi viidud külastustel tuvastati mittevastavus 23-s tegevuskohas ning oktoobrist detsembrini 38-s tegevuskohas.

Kui perearsti nimistus on 2001 või rohkem isikut, peab perearst võtma tööle teise, nimistut mitteomava arsti. See nõue oli täitmata 19-l juhul (5,0% külastatud tegevuskohtadest).

Enamikes külastatud tegevuskohtades nõustatakse patsiente telefoni teel ning osaliselt ka e-maili teel. Töökorralduslikult kirjeldati erinevaid lahendusi. Näiteks on kokkuleppeliselt õe ülesandeks vastata e-kirjadele terve päeva jooksul või on sisse seatud nõ telefonitunnid (kindlad kellaajad, mil perearst nõustab patsiente ainult telefoni teel).

Külastustel käsitletud teemad

Kuni 30.09 läbi viidud kontrollide puhul oli üheks külastuse osaks vestlus perearstiga eelnevalt kokkulepitud ja kohapeal tõstatatud teemadel. Kohtumistel käsitleti: perearsti kvaliteedisüsteem (PKS), uuringufondi kasutamine, koostöö eriarstidega sh e-konsultatsioon, andmevahetus erakorralise meditsiini osakonnaga, koolitervishoiu teenus, sõeluuringutega hõlmatus, teraapiafond, muud teemad (perearsti koostöö sotsiaaltöötajaga, teraapiafondi kasutamine ning teenuste kättesaadavus, rahastamismudel, kvaliteedijuhtimissüsteem).

Vestlus perearstiga kokkulepitud ajal ja teemadel moodustab jätkuvalt osa haigekassa ja üldarstiabi lepingupartnerite vahelisest suhtlusest kuid hakkab toimuma uuendatud metoodika alusel järgides kättesaadavuse kontrollidest erinevat ajakava.

Kokkuvõte

Kokku viidi üldarstiabi teenuse kättesaadavuse kontroll 2016. Aastal läbi 368 perearsti 380-s tegevuskohas. Seisuga 01.01.2016 oli Eestis 799 perearsti nimistut.

Tegevuskohtade lahtiolekuajad vastasid nõuetele enamikel juhtudel, 18-l juhul ei olnud tagatud nõuetekohane vastuvõtt kella 18-ni vähemalt ühel päeval nädalas.

Vastuvõtuaegade jm teabe väljapaneku kontrollimisel tuvastati puudusi 121-s tegevuskohas (32,1% külastatud tegevuskohtadest). 61-l korral esines puudusi töökorralduse muudatustest teavitamisel.

Olulisima kättesaadavuse tingimusena oli enamikes kontrollitud tegevuskohatades (välja arvatud kolmes) täidetud nõue ägeda patsiendi vastuvõtuks samal päeval. Muudel juhtudel pääsesid patsiendid vastuvõtule nõutud aja sees (5 tööpäeva jooksul).

Jätkutegevused olid näidustatud 66 tegevuskoha puhul (so 17,4% külastatud tegevuskohtadest). Jätkutegevused hõlmavad suures osas teabe avaldamise nõude täitmise kontrollimist. Vajadusel viiakse läbi ka korduskülastus perearsti tegevuskohas.

Tabel 1. 2016. aastal kontrollitud perearsti tegevuskohtade arv ning järelkontrolli vajavate kohtade arv haigekassa piirkondlike osakondade järgi.

Kontrolli läbiviinud osakond	Külastatud tegevuskohti	Sh järelkontrolli vajadus	
		N	%
Harju	166	38	22,9
Pärnu	54	13	24,1
Tartu	103	3	2,9
Viru	57	12	21,1
Kokku	380	66	17,4